

LICEU A LA FRESCA - LA TRAVIATA

Giuseppe Verdi

Òpera en tres actes. Llibret de Francesco Maria Piave basat en *La dame aux camélias*
d'Alexandre Dumas fill .

Gran Teatre del Liceu. Temporada 2014/15

Dissabte 18 de juliol

Inici espectacle a les 20h

Inici retransmissió *Liceu a la Fresca*:

21:30h Òpera en texans. Programa sobre *La traviata*

22h Inici de la retransmissió de l'òpera

Durada aproximada: 3h

Violetta Valéry	Anita Hartig
Flora Bervoix	Gemma Coma-Alabert
Annina	Miren Urbietta Vega
Alfredo Germont	Ismael Jordi
Giorgio Germont, el seu pare	Leo Nucci
Gastone, vescomte de Letorières	Jorge Rodríguez-Norton
Baró Douphol	Toni Marsol
Marquès d'Obigny	Marc Canturri
Doctor Grenvil	Fernando Radó
Giuseppe, servent de Violetta	José Luis Casanova
Criat de Flora	Miquel Rosales
Comissionat	Mariano Viñuales
Direcció musical	Evelino Pidò
Direcció d'escena	David McVicar
Escenografia i vestuari	Tanya McCallin
Il·luminació	Jennifer Tipton
Coreografia	Andrew George
Assistents de la direcció d'escena	Marie Lambert i Leo Castaldi
Nova coproducció	Gran Teatre del Liceu / Scottish Opera (Glasgow) Welsh National Opera (Cardiff) / Teatro Real (Madrid)

Orquestra Simfònica i Cor del Gran Teatre del Liceu

Direcció del Cor Conxita Garcia

Municipis participants

Arenys de Mar, Barcelona, Cervera, Girona, Igualada, Lleida, Martorell, Puigcerdà, Tordera,
Tortosa, Valls, Vielha

ARGUMENT

Per David McVicar, director d'escena de *La traviata*

L'acció té lloc a París al segle XIX.

ACTE I.

A l'apartament de Violetta

Violetta Valéry, una coneguda cortesana, ha organitzat una festa per celebrar la seva recuperació d'una greu malaltia. Gastone de Letorières presenta Alfredo Germont a la seva jove i tímida amiga, i assabenta Violetta que ha trucat cada dia interessant-se per la seva salut. Afalagada, Violetta deixa clar que el seu protector, el baró Douphol, no ha mostrat la mateixa preocupació. El baró se sent immediatament gelós del nou convidat.

S'anuncia el sopar i Gastone crida el baró perquè proposi un brindis. Mentre que el baró ho refusa, Alfredo en canvi és persuadit per fer-lo.

Una banda comença a tocar a l'habitació contigua i Violetta convida els assistents a ballar, però de sobte empal·lideix i flaqueja. La malaltia ha retornat. La resta dels convidats surten de l'habitació, però Alfredo s'hi queda. Busca l'oportunitat de confessar a Violetta que durant més d'un any l'ha estimada en la distància. Ella riu i afirma que, veritablement, l'amor mai no l'ha conegut i que per tant no l'hi pot correspondre. Desanimat, en el moment d'anar-se'n Violetta li proposa un tracte: li ofereix una camèlia amb la condició que l'hi torni quan s'hagi marcit, és a dir, l'endemà.

Al capvespre els convidats s'acomiaden. Violetta, sola, està destrossada; la declaració d'amor d'Alfredo l'ha commogut profundament, tot i tenir el convenciment que la seva vida està destinada a ser breu i dedicada a la recerca del plaer. Però la veu d'Alfredo la persegueix.

ACTE II.

Escena 1. Una casa a prop de París

Han passat tres mesos des que Violetta va conèixer Alfredo i se n'ha enamorat profundament. Renunciant al seu passat de cortesana, s'han instal·lat a Bougival, al camp, als afores de París. Però Alfredo no és ric i Violetta, en secret, ha començat a vendre les seves pertinences per mantenir-se. Alfredo se n'assabenta a través d'Annina, la donzella de Violetta, i marxa a la ciutat per aconseguir diners i recuperar-les.

Flora Bervoix, una vella amiga de la classe marginal, ha convidat Violetta i Alfredo a una festa aquella nit a París. Violetta, orgullosa, declina la invitació.

Una visita inesperada és anunciada: Giorgio Germont, el pare d'Alfredo. Acusa asprament Violetta d'haver arruïnat el seu fill. Insultada i trista, Violetta li deixa veure els resguards de la venda de les pertinences i ell modera el to. Tot i així pretén obtenir un sacrifici d'ella; l'escàndol de la relació del seu fill amb una cortesana embruta el nom

de la família i posa en perill el respectable matrimoni de la germana d'Alfredo. Li demana que abandoni el seu fill. Violetta, desconsolada, intenta explicar-li l'immens amor que sent per Alfredo, malgrat saber que la malaltia la privarà de gaudir de gaires anys de felicitat. Germont l'escolta amablement però es manté ferm. Amb una impecable educació li recalca que la seva relació mai no serà acceptada en societat i que està inevitablement condemnada. Finalment ella accepta. Li demana que estigui al costat del seu fill per donar-li consol i comença a escriure una carta al baró Douphol. Germont marxa.

Annina va a París per lliurar la carta i Violetta, mentrestant, n'escriu una altra per a Alfredo, el qual la sorprèn en tornar inesperadament. Confosa i desesperada, es veu obligada a acomiadar-se d'Alfredo, que no pot entendre el motiu d'aquest rampell emocional. Ella deixa la casa amb un pretext, però s'assegura que la carta arribarà a Alfredo.

En la carta, Violetta li explica que l'abandona per tornar a la seva vida anterior i amb el seu amant, el baró Douphol. Com Violetta li va demanar, Germont intenta consolar Alfredo, però aquest s'adona de la invitació a la festa de Flora i, desesperat, marxa cap a París decidit a trobar Violetta.

ACTE II.

Escena 2. Apartament de Flora a París

Flora no repara en les despeses a l'hora de celebrar la festa: Gastone s'ocupa de l'entreteniment i ella espera Violetta com a convidada d'honor. L'amant de Flora, el marquès d'Obigny, explica a ella i al seu amic, el doctor Grenvil, que Violetta ha deixat Alfredo i que hi assistirà amb el baró. Gastone arriba amb el seu seguici per entretenir els convidats.

De sobte apareix Alfredo, aparentment sense preocupar-se de Violetta, que arriba de braç del baró. Els convidats inicien una partida de cartes que es converteix en una batalla hostil entre Alfredo i el baró Douphol. Quan s'anuncia el sopar, Violetta demana a Alfredo que es quedi per parlar amb ella.

Ferit i enfadat, Alfredo l'acusa. Desesperada, Violetta menteix i diu que està enamorada del baró. Alfredo, furiós, crida els convidats i intenta públicament pagar-li els seus serveis llançant-li a la cara el que ha guanyat al baró.

Els convidats ho veuen astorats i Giorgio Germont arriba a temps de ser testimoni de l'escena. Renega del seu fill i el baró llença el guant a Alfredo, tot desafiant-lo a un duel. La brillant carrera de Violetta com a cortesana ha arribat a la seva fi.

ACTE III.

Habitació de Violetta uns mesos més tard

La tuberculosi que ha marcat la seva vida s'ha apropiat de Violetta, la qual, abandonada pels seus amics i protectors, és a prop de morir. Amb els agutzils a la porta, és atesa tan sols per Annina i el doctor Grenvil, que fa el que pot per alleugerir la seva pena. Ella contínuament rellegeix una carta de Giorgio Germont; Alfredo ha fugit de França després de ferir el baró en el duel, però el pare assegura a Violetta que Alfredo ja és conscient del seu sacrifici i que aviat tornarà a casa. Però s'acaba el temps i Violetta només desitja mantenir-se viva fins quan ell arribi.

Fora, tot París celebra el Carnaval, i els cants de la multitud s'escolten des de l'apartament de Violetta. De sobte Annina la prepara per a l'arribada d'Alfredo. Els amants s'abracen i es perdonen mútuament, però tot i l'alegria de tornar a veure Alfredo, no es pot salvar. A les portes de la mort, ella li dóna un retrat seu perquè la recordi. Ple de remordiments, Giorgio Germont, que també ha arribat, suplica a Violetta el perdó. Ella mor.

BIOGRAFIES

Evelino Pidò

Direcció musical

Nascut a Itàlia, va estudiar al Conservatori de Torí i a l'Acadèmia de Viena. Ha dirigit en reconeguts teatres, com ara Sydney Opera House, Santa Fe Opera, Los Angeles Opera, Covent Garden, Festival d'Ais de Provença, Opéra de París, Teatro Real de Madrid, Metropolitan Opera de Nova York i Wiener Staatsoper. També ha dirigit l'Orquestra de Santa Cecília, Royal Philharmonic Orchestra, Orchestre Philharmonique de Radio France i Orchestre de la Suisse Romande. Recentment ha dirigit, entre d'altres, en el Grand Théâtre de Ginebra (*La Wally*), Palau de les Arts de València (*Simon Boccanegra*), Wiener Staatsoper (*Adriana Lecouvreur*), La Monnaie de Brussel·les (*Guillaume Tell*), Opéra National de Lió i Théâtre des Champs Elysées de París (*Norma*). El 2012 va rebre el premi Bellini D'Oro al millor intèrpret de la música de Vincenzo Bellini.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

David McVicar

Direcció d'escena

Nascut a Glasgow, es va formar com a actor a la Royal Scottish Academy of Music and Drama. Ha dirigit títols com *Adriana Lecouvreur*, *Les Troyens*, *Rigoletto*, *Die Zauberflöte*, *Aida*, *Faust*, *Le nozze di Figaro*, *Salome* (Covent Garden de Londres); *Giulio Cesare*, *Maria Stuarda*, *Anna Bolena* i *Il trovatore* (Met de Nova York); *Médée*, *Alcina*, *Agrippina*, *The Rape of Lucretia*, *Tosca*, *La clemenza di Tito* i *Der Rosenkavalier* (ENO); *Der Ring*, guardonat amb el Grand Prix de la Musique du Syndicat de la Critique el 2011 (Estrasburg); *La clemenza di Tito* (Ais de Provença); *The Turn of the Screw* (Mariinski i ENO); *Elektra*, *Billy Budd*, *Il trovatore* i *Giulio Cesare* (Chicago); *Macbeth* (Mariinski); *Semele* (Champs Elysées de París); *Manon* (ENO i Chicago) i *Don Giovanni* (Opera Australia), entre d'altres. Fou nomenat cavaller el 2012 pels seus serveis a l'òpera.

Debutà al Liceu la temporada 2006-07 amb *Manon*. Hi ha tornat amb *Adriana Lecouvreur* (2011-12) i *Agrippina* (2013-14).

Tanya McCallin

Escenografia i vestuari

Estudià a la Central St. Martin's School de Londres. Ha treballat en les més importants produccions teatrals de Londres, amb títols d'Arthur Miller, Pam Gems, Mike Leigh, Txékhov, Sheridan i Shakespeare, entre d'altres. En òpera ha treballat en *Il barbiere di Siviglia* (ENO de Londres), *La traviata* (Scottish Opera i Welsh National Opera), *Carmen* (Covent Garden, Oslo, Austràlia i la Xina), *Le nozze di Figaro* (Covent Garden i València), *The Turn of the Screw* i *Macbeth* (Mariinski, Londres, Washington i Metropolitan), *Manon* (ENO, Dallas, Nova Zelanda, Houston i Chicago) i *Les contes d'Hoffmann* (Festival de

Salzburg). Ha dissenyat el vestuari de *Semele* (Théâtre des Champs Elysées), *Così fan tutte* (Estrasburg), *Rigoletto* (Covent Garden) i *Der Rosenkavalier* (Scottish Opera). Debutà al Liceu amb *Il barbiere di Siviglia* (1996-97). Hi ha tornat amb *Manon* (2006-07).

Jennifer Tipton

Il·luminació

Va estudiar il·luminació a la Yale School of Drama (Estats Units). Pel seu treball ha obtingut els premis Dorothy and Lillian Gish (2001), Jerome Robbins (2003) i Mayor's Award for Arts and Culture de Nova York (2004). Professionalment s'ha centrat en la il·luminació d'espectacles teatrals, de dansa i d'òpera. Recentment ha treballat en *The Testament of Mary* al Barbican Theater de Londres i *Cry, Trojans* per al Wooster Group, en l'apartat teatral. En dansa ha treballat amb Alexei Ratmansky a *Shostakovitx Trilogy* per al San Francisco Ballet i amb Paul Taylor en *American Dreamer* per a l'American Ballet Theater. En òpera, els seus darrers treballs han estat *Il trovatore* per a la Lyric Opera de Chicago i *Don Giovanni*, amb Daniel Witzke, per a l'Opera San Jose.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Andrew George

Coreografia

Format al Laban Centre de Londres, ha realitzat coreografies per a *Les Troyens*, *Adriana Lecouvreur* i *Salome* (Covent Garden de Londres); *Turn of the Screw*, *Der Rosenkavalier*, *Agrippina*, *The Handmaid's Tale* i *Die Walküre* (ENO de Londres); *Die Meistersinger von Nürnberg*, *Giulio Cesare* i *Carmen* (Glyndebourne); *The Rake's Progress* i *La traviata* (Scottish Opera i WNO), i *Der Rosenkavalier* (Scottish Opera, ENO i Opera North). A més ha treballat a La Scala de Milà (*Tannhäuser*), Estrasburg (*Der Ring*), Viena (*Tristan und Isolde*), Frankfurt, Berlín, La Monnaie de Brussel·les (*Agrippina* i *Orphée aux enfers*), Copenhaguen, Amsterdam, Champs Elysées de París (*Orlando*, *Ariodante* i *Semele*), Ais de Provença (*La belle Hélène*), Salzburg (*Les contes d'Hoffmann*), Metropolitan (*Giulio Cesare*, *Anna Bolena* i *Don Giovanni*), Chicago i Tòquio, entre d'altres.

Debutà al Liceu amb *Adriana Lecouvreur* (2011-12), hi ha tornat amb *Agrippina* (2013-14).

Conxita Garcia

Direcció del Cor

Realitzà els estudis musicals al seu Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona, on va néixer, i s'especialitzà en cant, direcció coral i direcció d'orquestra. Va ser directora del Cor Jove de l'Orfeó Català (1986-2003) i sots-directora de l'Orfeó Català (1989-1995), treballant el repertori coral i simfònic-coral al costat d'eminentes batutes. També ha estat directora del Cor dels Amics de l'Òpera de Girona i presidenta de la Federació Corals Joves de Catalunya. Ha dirigit nombrosos concerts al Palau de la Música Catalana, Auditorio Nacional de Madrid, Alemanya, Txèquia, Holanda i Noruega, entre d'altres, havent fet diversos enregistraments per a la ràdio i la televisió. Ha estat

directora musical assistent en diverses produccions liceistes i, des de l'any 2002, és mestra assistent de direcció del Cor del Gran Teatre del Liceu, havent treballat estretament amb els mestres William Spaulding, Peter Burian i José Luis Basso.

Anita Harting

Soprano · *Violetta Valéry*

Nascuda a Bistrita (Romania) estudià a l'Acadèmia de Música G.Dima de Cluj-Napoca, perfeccionant-se amb Ileana Cotrubas que ha esdevingut la seva mentora i amb qui treballa. Guanyadora de prestigiosos concursos internacionals de cant (Hariclea Darclée 2005, Ionel Perlea 2008, Òpera Nacional de Bucarest 2009) va debutar el 2009 a Cluj-Napoca amb *La bohème*, teatre on va ser convidada amb regularitat diversos anys. Entre el 2009 i el 2013 fou membre de la companyia de l'Òpera de Viena, interpretant-hi, entre d'altres, els rols de Zerlina, Mimì, Musetta, Pamina, Despina, Micaela i Susanna (aquest darrer també cantat durant la gira al Japó del 2012 feta per l'esmentada companyia). Altres importants coliseus europeus on ha actuat són La Monnaie, Cardiff, Beiteddine Festival, La Scala, Òpera d'Hamburg, Deutsche Oper de Berlín, Covent Garden, Òpera de París i Bayerische Staatsoper. Va debutar al Metropolitan el 2014 amb *La bohème*. Actua per primera vegada al Gran Teatre del Liceu.

Gemma Coma-Alabert

Mezzosoprano · *Flora Bervoix*

Nascuda a Girona, estudià al Conservatori Superior de París i posteriorment a la Guildhall School de Londres i l'Opéra Studio de Lió. Recentment ha actuat al Palau de les Arts de València (*Die Walküre*) dirigida per Mehta, a teatres d'òpera francesos (Rosina i Dorabella) i a l'Aspen Opera dels EUA (*Il Giasone*). A més, ha actuat als Champs Elysées de París, Montpeller, Bilbao i Oviedo. El seu repertori inclou els rols de Carmen, Cherubino, Isaura, Fidalma, Mrs. Herring, Mrs. Noah i Nicklausse i Ottavia, entre d'altres. En oratori ha cantat la *Passió segons sant Mateu*, *Juditha Triumphans*, *Stabat Mater* de Pergolesi, *Missa de la coronació* de Mozart o *Le roi David* i *El pessebre* de Pau Casals.

Debutà al Liceu amb *L'enfant et les sortilèges* (2003-04). Recentment hi ha tornat amb *Les contes d'Hoffmann* i *Madama Butterfly* (2012-13) i *L'Atlàntida*, *La sonnambula* i *Suor Angelica* (2013-14).

Miren Urbiet Vega

Soprano · *Annina*

Nascuda a Sant Sebastià, estudià cant al Centro Superior de Música del País Vasco, Musikene. Ha estudiat amb Maite Arruabarrena, Enrique Ricci, Maciej Pikulski i Horacio Rodríguez Aragón. Ha rebut classes magistrals de Jaume Aragall, Carlos Álvarez, Isabel Monar, Enedina Lloris, Ana Luisa Chova, Montserrat Caballé i Mirella Freni. Ha participat en diversos concursos de cant, tot obtenint el premi al millor cantant espanyol en la 51a edició del Concurs Francesc Viñas. Ha participat, entre d'altres, en l'òpera *La finta*

giardiniera i les sarsueles *El caserío*, *El duo de la Africana*, *Katiuska*, *Los gavilanes* i *La alegría de la huerta*. Recentment ha interpretat Liù en la producció de Núria Espert de *Turandot* (Bilbao).

Debutà al Liceu en el concert final del Concurs Internacional de Cant Francesc Viñas (2013-14).

Ismael Jordi

Tenor · *Alfredo Germont*

Nascut a Jerez de la Frontera, estudià cant a l'Escuela Superior de Música de Madrid. Des del 2000 ha cantat a Estrasburg, Tolosa de Llenguadoc, Bordeus, Marsella, Avinyó, París, Düsseldorf, Staatsoper i Deutsche Oper de Berlín, Hamburg, Frankfurt, Dresden, Munic, Volksoper de Viena, Amsterdam, Lieja, Zuric, Macerata, Nàpols, Verona i la major part de teatres espanyols. El seu repertori inclou títols com *Don Pasquale*, *Falstaff*, *Gianni Schicchi*, *Der Rosenkavalier*, *La traviata*, *Rigoletto*, *I Capuleti e I Montecchi*, *L'elisir d'amore*, *Anna Bolena*, *Lucia di Lammermoor*, *Lucrezia Borgia*, *Martha*, *Ievgueni Onieguin*, *Roméo et Juliette*, *Manon*, *Oedipus Rex*, *Mignon*, *Le Duc d'Albe* i *Iphigénie en Tauride*, entre d'altres. Recentment ha interpretat *Maria Stuarda*, amb Joyce DiDonato (Covent Garden).

Debutà al Liceu amb *Linda di Chamounix* (2011-12). Hi ha tornat amb *Les contes d'Hoffmann* (2012-13).

Leo Nucci

Baríton · *Giorgio Germont*

Nascut a Castiglione dei Pepoli (Itàlia). Va estudiar amb Mario Bigazzi i Giuseppe Marchesi. El 1977, persuadit per Ottaviano Bizzarri, torna als escenaris amb *Il barbiere di Siviglia* a La Scala de Milà. En aquest teatre ha interpretat, entre d'altres, *Don Carlo*, *Aida*, *Simon Boccanegra*, *Il trovatore*, *Otello*, *Tosca* i *Gianni Schicchi*. El 2007 La Scala li va dedicar un històric concert coincidint amb el 30è aniversari del seu debut. Ha actuat als teatres més destacats del món. Recentment ha interpretat *Nabucco* (La Scala, Covent Garden i Florència), *Rigoletto* (Sevilla, Bilbao, gira pel Japó amb La Scala, Hamburg, Pequín i Lieja), *La traviata* (Berlín i Madrid), *Simon Boccanegra* (Milà i Viena). L'abril de 2014 a Viena va rebre un homenatge per les 500 funcions de *Rigoletto*.

Debutà al Liceu amb *Macbeth* (2001-02) amb la companyia del Teatro alla Scala de Milà. Hi ha tornat amb *Nabucco* (2005-06) i els concerts commemoratius del bicentenari Verdi (2013-14).

Jorge Rodríguez-Norton

Tenor · *Gastone*

Nascut a Asturies, va estudiar al Conservatori Superior Joaquín Rodrigo de València i a l'Escuela Superior de Arte d'Oviedo. El seu repertori inclou, entre d'altres, els rols de Froh de *Das Rheingold*, mestre de ball de *Manon Lescaut*, Steuerman de *Tristan und Isolde*, Bastian de *Bastian und Bastienne*, Gartxoli de *La filla del rei barbut* de Matilde

Salvador, comte de Lerma de *Don Carlo*, jueu I de *Salome*, Ricardo de *La del manojó de rosas*, el cast José de *La corte de Faraón*, Don Luis d'*El barberillo de Lavapiés*, Txomin d'*El caserío* i Javier i Aníbal de *Luisa Fernanda*. Ha actuat a l'Òpera de Lausana, Teatro Campoamor, Auditorio Príncipe Felipe, Teatro Arriaga, Palau de la Música de València, Auditorio de El Escorial, Teatros del Canal, Teatro Mayor de Bogotá i Teatro Romano de Mèrida, entre d'altres.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Toni Marsol

Baríton · *Baró Douphol*

Estudià als conservatoris de Cervera i del Liceu. Ha interpretat, entre d'altres, els rols de Papageno (*Die Zauberflöte*), Figaro (*Le nozze di Figaro*), Don Giovanni, Gianni Schicchi, Marcello (*La bohème*), Scarpia (*Tosca*), Escamillo (*Carmen*), Germont (*La traviata*) i Malatesta (*Don Pasquale*). Ha treballat amb l'Orquestra Simfònica del Vallès, Filharmònica de Cambra de Barcelona, BCN216, Orquestra Barroca Catalana, Orquestra Nacional d'Andorra, Jove Orquestra Nacional de Catalunya, Orquestra de Cadaqués, Orquestra Sinfònica de Andalusia, Orquestra del Teatre Lliure, Orquestra Oviedo Filarmonía, Orquestra Sinfònica y Coro de Radiotelevisión Española i La Capella Reial de Catalunya.

Debutà al Liceu amb un recital al Foyer (2000-01). Ha participat regularment en espectacles del Petit Liceu. Recentment ha actuat en *Rusalka* (2013-13) i *Cendrillon i el prigioniero* (2013-14).

Marc Canturri

Baríton · *Marquès d'Obigny*

Nascut a Andorra, on inicià la carrera musical en el cor nacional, estudià cant a Barcelona. Ha cantat *Don Pasquale*, *Faust*, *Manon*, *Roméo et Juliette* i *Madama Butterfly* (Sabadell); *Carmen*, *Les contes d'Hoffmann* (Colònia); *Pagliacci* (Colòmbia); *Carmen* (Letònia); *Il viaggio a Reims*, *Ariadne auf Naxos*, *L'elisir d'amore* (Oviedo); *Il tutore burlato*, *Il barbiere di Siviglia*, *El gato con botas* (Teatro Real de Madrid); *L'enfant et les sortilèges* (Montreal); *Emilia di Liverpool* (Liverpool, Gdansk i Bremen); *Il segreto di Susanna* (Liverpool); *El retablo de Maese Pedro* (Teatro Real, Bilbao, Valladolid i Sevilla); *Roméo et Juliette* (Santiago de Chile); *Manon* (Tolosa de Llenguadoc) y *Les mousquetaires au couvent* (Lausana).

Debutà al Liceu amb *La gazzetta* (2004-05). Hi ha tornat amb *Ariodante* (2005-06), *Don Carlos* i *Boulevard Solitude* (2006-07), *Carmen* (2010-11) i *Rusalka* (2012-13).

Fernando Radó

Baix · *Doctor Grenvil*

Nascut a Buenos Aires, als 27 anys ha cantat a La Scala de Milà (*Un ballo in maschera* i *Don Carlo*), Opéra de París i Montecarlo (*Don Giovanni*), Teatro Real de Madrid (*Boris Godunov*, *Alceste*, *I vespri siciliani* i *Roméo et Juliette*), Deutsche Staatsoper de Berlín (*Ievgueni Onieguin*, *Tosca*, *Der Rosenkavalier*, *Parsifal*, *Macbeth*, *Die Zauberflöte*, *Viva la*

Mamma i la *Kaffeekantate* de Bach) i Teatro Colón de Buenos Aires (*Le nozze di Figaro*, *Carmen*, *Don Giovanni*, *Die Zauberflöte*, *La forza del destino* i *Un ballo in maschera*). També ha cantat a La Maestranza de Sevilla (*Don Carlo* i *Madama Butterfly*), Las Palmas de Gran Canaria (*I Capuleti e I Montecchi*, *Un ballo in maschera* i *I puritani*) i el SODRE i Solís de Montevideo (*Stabat Mater* de Rossini i *Requiem* de Verdi). Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2012-13 amb *Il pirata*.

SOBRE LA DIRECCIÓ D'ESCENA

David McVicar
Director d'escena

La traviata té lloc en habitacions i salons, no pas en palaus! Mentre investigàvem aquesta producció, el dissenyador i jo vam visitar diferents localitzacions que encara existeixen de la novel·la original de Dumas, i ens va sorprendre la intimitat del món on es va instal·lar Alphonsine Plessis. Les exagerades proporcions dels decorats tradicionals de *La traviata* tenen ben poca relació amb la realitat del París marginal del segle XIX. La festa de Violetta, al primer acte, passa en un petit apartament de quatre habitacions, realment molt luxós però no pas cap saló d'un palau (no hauríem d'oblidar que té lloc per tal de celebrar el triomf sobre la proximitat de la mort, i en cert sentit per mostrar al públic que ella encara és seductora). Les dones que apareixen a l'escenari no són comtesses ni duquesses, sinó cortesanes, actrius, ballarines i serventes: barretaires, cosidores, donzelles i alcavotes. A les festes de Violetta no hi ha cap dona respectable. Els homes presents pertanyen evidentment a una classe social més alta. El propòsit de la classe marginal era proporcionar entreteniment, relaxació, excitació i (per a un jove com Alfredo) ensenyaments sexuals a homes d'un cert estatus i posició econòmica. Així mateix, l'enigmàtica figura del doctor Grenvil tan sols es pot entendre realment en aquest context. En la vida real del segle XIX, aquest personatge fou el doctor Koreff, metge inhabilitat que amb prou feines es guanyava la vida practicant avortaments i tractant les malalties venèries de les cortesanes i la seva clientela.

Aquesta producció busca deliberadament despullar *La traviata* d'elements decoratius superflus, tot ambientant l'obra en la seva època però dins d'una seqüència fosca d'espais petits i asfixiants. Igual que la seva curta vida, les opcions de Violetta són poques i limitades. La certesa de la seva mort ja està escrita en l'epitafi concís de la seva tomba.

LA TRAVIATA al Liceu

Jaume Tribó

Mestre apuntador

La cronologia de *La traviata* al Liceu és gloriosa. Centrada en els personatges de Violetta, Alfredo i Germont, ha tingut aquí els més grans intèrprets amb dives italianes o de repertori bàsicament italià com Rosina Penco, Gemma Bellincioni, Hariclea Darclée, Rosina Storchio, Gilda Dalla Rizza, Mafalda Favero, Renata Tebaldi, Magda Olivero, Renata Scotto, Virginia Zeani i Edita Gruberová. A aquests noms cal afegir les dives del país: Graziella Pareto, Mercè Llopart, Elvira de Hidalgo, Mercè Capsir, Maria Espinalt i Montserrat Caballé.

Amb “La traviata” el Liceu té, però, un gran buit: el 22 de febrer de 1886 Adelina Patti, la més gran diva de l'època, canta aquesta òpera al Teatre Principal. Al Liceu no hi arribà a actuar mai; pagava poc.

Entre els tenors, la llista és igualment impressionant: Roberto Stagno, Francesco Tamagno, Angelo Masini, Edoardo Garbin, Tito Schipa, Antoni Cortis, Pau Civil, Gianni Raimondi, Luciano Pavarotti, Jaume Aragall, Franco Bonisolli, Josep Carreras, Alfredo Kraus, Roberto Alagna...

Els barítons, igualment il·lustres: Leone Giralcioni, Sir Charles Santley, Riccardo Stracciari, Mattia Battistini, Apollo Granforte, Mario Basiola, Raimon Torres, Rolando Panerai, Enzo Mascherini, Manuel Ausensi, Piero Cappuccilli, Vicenç Sardinero, Joan Pons, Leo Nucci i Carlos Álvarez.

El públic del Liceu sempre ha tingut una estimació especial envers Verdi bé que la crítica no sempre compartís aquesta estimació. Resulta més que curiós llegir la crítica de l'estrena de “La traviata” al Liceu que recollia el *Diario de Barcelona*, 28 d'octubre de 1855: “POCO INSPIRADO ESTUVO Á LA VERDAD EL MAESTRO VERDI EN LA COMPOSICION DE LA TRAVIATA...; HAY EN LA COMPOSICION POCA ORIGINALIDAD”. Quaranta anys més tard “La traviata” era considerada una “ÓPERA TAN GASTADA QUE ABURRE Á LOS PÚBLICOS”.

Rebentada per la crítica però aplaudida pel públic, *La traviata* ha tingut al Liceu tres o quatre èpoques esclatants, com a les darreries del segle XIX amb els mítics tenors Roberto Stagno, que en aquella “Traviata” no va cantar ni la cabaletta ni l'ària precedent, i Francesco Tamagno (primer Otello verdità) i tres sopranos de la fama de Gemma Bellincioni, Hariclea Darclée i Rosina Storchio. Els anglesos s'admiraran amb la

presència el 1864 del noble Sir Charles Santley, anunciat com a Carlo Santley, “primo baritono assoluto”.

Als primers anys del segle XX trobem a “La traviata” l’Alfredo “amorós” de Tito Schipa i dos dels més grans intèrprets que han existit del “papà Germont”: Mattia Battistini i Riccardo Stracciari. Per tradició oral, la memòria històrica ens recorda que quan cantava aquest últim, el poble canviava el títol de l’òpera, que esdevenia “La stracciata”. Stracciari que ja cantava “La traviata” al Liceu el 1912, en va fer quatre edicions diferents, l’última el 1939. El *Diario de Barcelona* de l’1 de desembre de 1912 lamenta “... la repetición de una romanza tan vulgar por su melodía...” (“Di Provenza”). Pel que fa a la soprano protagonista hem de convenir que la més prodigada Violetta liceista ha estat la barcelonina Mercè Capsir, que n’arribà a fer sis edicions.

I arribem a la dècada dels 50. Pocs teatres d’òpera poden lluir d’haver tingut com a Violetta de “La traviata”, una rere l’altra, en poc menys de vint anys, Renata Tebaldi (1953), Magda Olivero (1956), Renata Scottò (1961), Virginia Zeani (1963) i Montserrat Caballé (1969 i 1973). També la figura del tenor, Alfredo, cobra una importància que sempre se li havia negat. “La traviata” era obra de soprano i baríton. Alfredo era un rol del tot menystingut i que sovint no cantava ni l’ària “De’ miei bollenti spiriti”. De la cabaletta “Oh mio rimorso” cal recordar que fins el 1956, quan la va exhumar Gianni Raimondi, feia gairebé cent anys que no s’havia sentit al Liceu.

Les grans Violettes van provocar la presència de gran tenors. I així el 1963 trobem el trist debut de Luciano Pavarotti, innegablement indisposat, que gallejava ja al brindis i que no va passar de la primera representació. Vénen després les veus de Jaume Aragall, Franco Bonisolli, Josep Carreras, Alfredo Kraus i Roberto Alagna. Els últims barítons liceistes no són menys grans: Manuel Ausensi, Piero Cappuccilli, Vicenç Sardinero, Joan Pons, Leo Nucci i Carlos Álvarez. “La traviata” té alguns punts febles i el més evident és la cabaletta del baríton. Fins l’última edició, temporada 2001-2002, aquesta cabaletta era sistemàticament eliminada. Això ja es feia el 1862 tot i que sabem pels diaris que el públic protestava aquell tall. Els mèrits d’aquesta òpera ens semblen avui prou evidents tot i que no sempre ha estat així. El 17 d’abril de 1863, després de la representació, el programa es va allargassar amb un “divertimiento”, un “Paso del polichinela”, un “paso” per les senyores Noverini i Castellanos i encara el “Gran paso de los zancos” pel jove artista senyor Haslam. Amb “La traviata” no n’hi havia hagut prou.

Amb més de dues-centes representacions, l’anecdolari de “La traviata” al Liceu també és generós. La representació del 28 de febrer de 1863 va ser “*Á beneficio de los pobres; para socorrer las necesidades de nuestros semejantes que gimen afligidos por los horrores de la miseria*”. El 15 de març de 1873 l’empresa anuncia que el tenor Anastai es nega absolutament a venir a complir el contracte, i aprofitant la circumstància que el “signor” Massato està de pas per Barcelona, ha aconseguit que s’encarregui de la part

d'Alfredo. El tenor ho accepta *“sin pretensiones de ninguna clase”*. Se'l va deixar acabar la representació però va ser l'única.

“La traviata” del 16 d'abril de 1876 no mereix cap crítica. Aquella nit el Teatre Principal estrena “Aida” a Barcelona i això convulsa la vida operística de la ciutat. I fem referència encara a la “serata d'onore” que la diva Elvira de Hidalgo (nascuda a Vall-de-roures, a la comarca del Matarranya) va fer el 13 de desembre de 1923. *Del segon al quart acte la Sra. Hidalgo cantarà escollides àries de Ilur (sic, al programa de mà) selecte repertori.*

Nora Farrés

Servei de premsa

934859948

premsa@liceubarcelona.cat